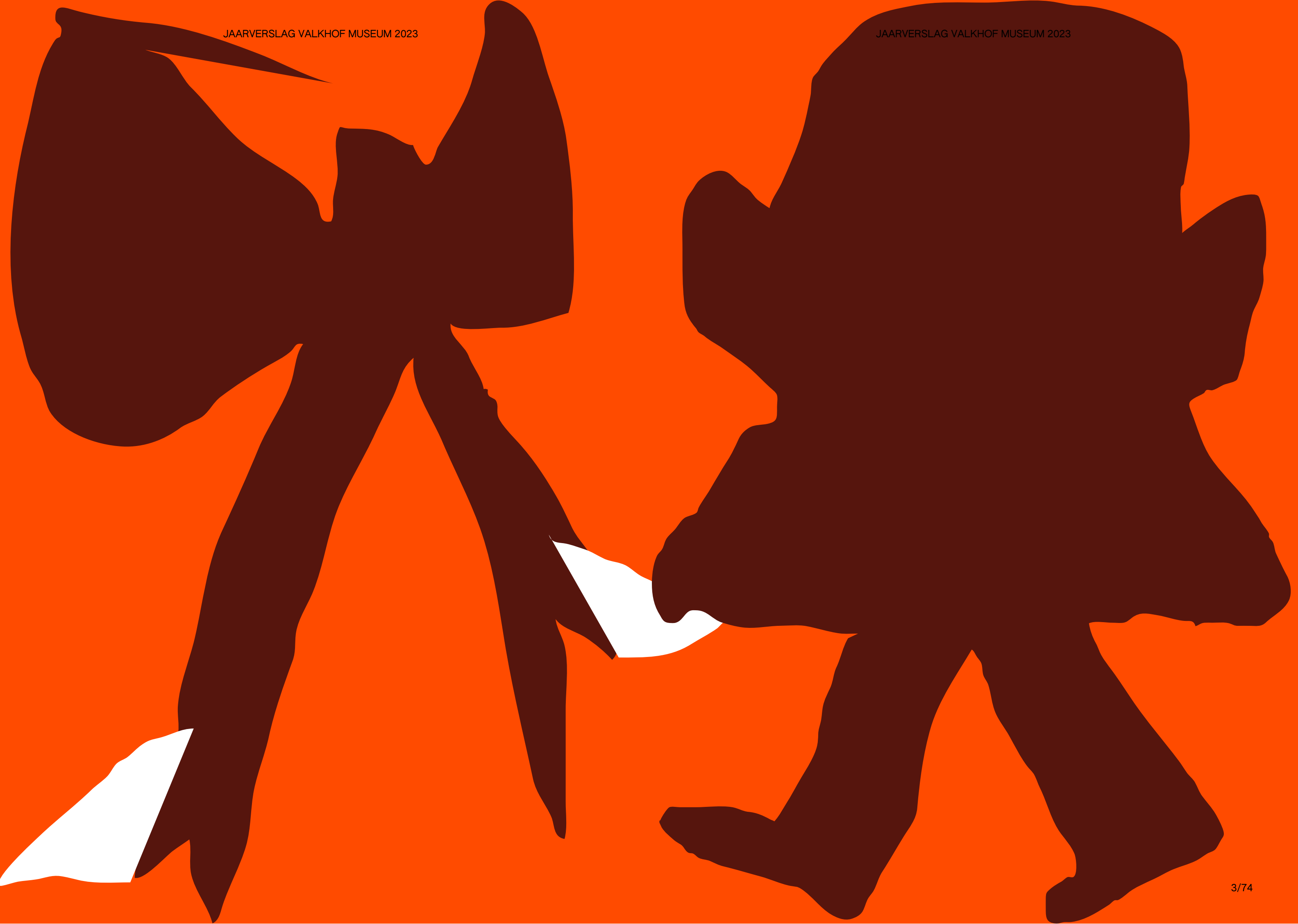

Janverstaag
Walkhof 23
Museum

01. Voorwoord	6-7	09. Subsidiënten & bijzondere samenwerkingen	48
02. Collectie	9-12	10. Bezoekcijfers	49
03. Archeologisch Depot Gelderland	14-15	11. Organisatie	51-56
04. Tentoonstellingen	17-22	12. Vereniging Vrienden Valkhof Museum	58
05. Educatie & Public program	24-34	13. Ondernemingsraad	59-60
06. Marketing & Communicatie	36-40	14. Raad van Toezicht	61-62
07. Publieksservice	42	15. Colofon	64
08. Cijfers 2023	43-46	16. Bijlagen	66-72

→ Klik op een hoofdstuk om er direct naartoe te gaan.

→ Klik op JAARVERSLAG VALKHOF MUSEUM 2023
om terug te gaan naar de inhoudsopgave.

01. Voor- woord

‘Museums hold the ultimate manifestation and evidence of human imagination and aspiration.’

Een uitspraak die terug te vinden is in het jaarverslag 2022 van de Tate Modern in Engeland. De uitspraak bevat de kern van waarom ik persoonlijk zo van musea houd en ook vind dat eigenlijk iedereen dat zou moeten doen. Musea inspireren, bieden troost en reiken de mogelijkheid tot identificatie aan; omdat zij de menselijke aandrang herbergen om zelfs onder de meest benarde omstandigheden te creëren en te ontdekken.

Liefde voor het museum is, vermoed ik, wat ook de meeste van mijn collega’s zullen voelen. De cijfers van het medewerkers tevredenheidsonderzoek dat wij lieten uitvoeren, bevestigen in ieder geval dat vermoeden. We voelen ons zeer verbonden met ons werk en putten daar veel bevrediging uit, bleek uit de antwoorden. We maken langere uren dan strikt noodzakelijk en melden ons zelden ziek. Ook afgelopen jaar spatte de liefde voor het museum af van de mooie resultaten die door iedereen zijn neergezet.

Er werden enorme stappen gezet in de voorbereidingen van de verbouwing van onze hoofdlocatie aan het Kelfkensbos. Om te beginnen moest het gebouw helemaal leeg worden opgeleverd. 40.000 Objecten uit de vaste collectiepresentaties en de inpandige depots werden stuk voor stuk beoordeeld op hun conditie, ingepakt en naar ons tijdelijke depot in Lelystad vervoerd. Een operatie die eind 2022 al was ingezet en doorliep tot de zomer van 2023. Een megaklus in zichzelf, maar extra indrukwekkend als je je realiseert dat al die objecten straks ook weer teruggevonden moeten worden en dat een zeer precieze administratie van hun tijdelijke plek essentieel is.

Parallel aan dit proces betrokken de medewerkers in maart hun tijdelijke kantoor aan het Keizer Karelplein. Het voormalige, leegstaande ABN AMRO gebouw fungeert voorlopig als pop-up museum. Niet alleen kunnen we hier werken, maar de oude entreezone van de bank is zo groot, dat wij er ook (kleine) tentoonstellingen kunnen maken en ons publiek kunnen ontvangen. Dus ook tijdens de verbouwing is de ‘winkel’ – zij het in aangepaste vorm en onder bijzondere condities – gewoon open. Dat wij op deze manier terwijl de hoofdlocatie gesloten is, fysiek contact kunnen houden met ons publiek, maakt dat wij extra blij zijn met onze tijdelijke stek.

Niet alles zat mee. De nieuwe huisstijl, waar we zo halsreikend naar hadden uitgezien, konden we pas veel later dan gepland op de gevel van de tijdelijke locatie aanbrenge. Maar nu de banier hangt, weet iedereen die

over de rotonde rijdt waar het museum tijdelijk gevestigd is! En de weloverwogen keus om ons in eerste instantie op ons educatieve programma en schoolbezoek te richten, leidde tot teleurgestelde reacties van bezoekers die onze topstukken misten. Het was dus even zoeken naar de goede balans op de nieuwe locatie. De thee met taart-dag die wij organiseerden voor inwoners van de stad, was echter een groot succes en bood de mogelijkheid om met elkaar in gesprek te gaan over de verwachtingen die in de stad leven ten aanzien van het straks verbouwde museum.

Een voorproefje van hoe de nieuwe koers van het museum zich ontwikkelt, was zeker de tentoonstelling *Into The Black Hole* die wij na de zomer op de pop-up locatie openden. De directe aanleiding voor deze tentoonstelling was het moment waarop de allereerste foto van een zwart gat in 2019 met het wereldwijde publiek gedeeld werd. Deze eerste foto was het resultaat van een wereldomspannende samenwerking waarin Radboud professor Heino Falcke en zijn team een doorslaggevende rol speelden. *Into The Black Hole* was, na *Moving Stories*, het tweede experimentele project waarbij het museum, op basis van een gelijkwaardige samenwerking met een nieuwe publieksgroep, een tentoonstelling ontwikkelde. In dit geval werkten we samen met een internationale groep studenten van de Radboud Universiteit. Zij deden onderzoek en ontwikkelden in samenspraak met de museummedewerkers de verhaallijn van de tentoonstelling, objectkeuze, de educatieve lijn, begeleidende publicatie en communicatie. Opnieuw een leerzaam proces voor het museum met een zeer succesvolle tentoonstelling in het Radboud lustrumjaar tot gevolg. De grensverleggende mix van wetenschap en hedendaagse kunst in deze expositie, sprak tot de laatste dag zoveel, zeer diverse, bezoekers aan dat de tijdsloten voortdurend uitverkocht waren en de tags op social media explodeerden.

De ontwikkeling van deze tentoonstelling kan niet los gezien worden van de manier waarop het museum ook na heropening in 2026 wil werken.

Naast een fysieke verbouwing van het museum gaat het daarnaast ook over nieuwe ideeën over hoe het museum zich wil verhouden tot zijn bezoekers. Ervaring in samenwerking met verschillende partners in de stad en daarbuiten, hebben we al langere tijd opgedaan. Samenwerking met bezoekers is echter nieuw. In een vierjarig samenwerkingsverband met Museum Arnhem zoeken we sinds 2022 naar manieren om nieuwe publieksgroepen in aanraking te brengen met kunst en erfgoed. Wij zijn ervan overtuigd dat co-creatie met verschillende nieuwe publieksgroepen noodzakelijk is om onze relatie met een groter deel van de samenleving te versterken: welke onderwerpen snijden we aan, welke taal gebruiken we daarbij, welke objecten kiezen wij, welke verhalen vertellen we en voor wie? Als museum schuiven we daarbij een klein beetje op, om ruimte te geven aan nieuwe perspectieven, andere bijdragen, andere stemmen. Dat is lang niet altijd gemakkelijk, maar levert nu al enorm veel op. Aan het eind van ons vierjarige onderzoeksprogramma hopen wij conclusies over museale co-creatie als samenwerkingsmodel te kunnen trekken die ook buiten Arnhem en Nijmegen ingezet kunnen worden.

Zeker in de ontwikkeling van de nieuwe verhalen die het museum na heropening wil vertellen werkt bovenstaand experiment al door. Steeds meer zijn we er ons bewust van geworden dat het museum in een heel speciale omgeving staat waarover bijzondere, nieuwe verhalen te vertellen zijn. Nijmegen en omgeving is op te vatten als een regio die al duizenden jaren lang een grensgebied is waar verschillende culturen elkaar hebben ontmoet, bevochten en samengeleefd hebben. De Romeinse Limes (noordelijke grens van het Romeinse rijk) is een belangrijke inspiratiebron, maar ook vandaag nog is Nijmegen een grensstad en een stad die regelmatig grenzen verlegt in een meer overdrachtelijke zin van het woord. In 2023 ronden wij vanuit dat besef, het voorlopig ontwerp af van de nieuwe collectiepresentatie. Als het museum in 2026 heropent zal de bezoeker ervaren hoe mensen al duizenden jaren omgaan met geografische, fysieke en sociale grenzen.

De toekomst van het museum kreeg dus in 2023 steeds meer vorm; fysiek en inhoudelijk. Hoe we dat precies deden, kunt u in detail lezen in dit jaarverslag. Soms vragen mensen mij of het, nu onze hoofdlocatie gesloten is, rustig is op het werk. Ik denk dat dit jaarverslag ook weer laat zien dat het ook in deze bijzondere fase van ons bestaan verre van rustig is geweest in 2023. Momenteel werken wij vanuit 5 locaties. Want in 2023 werd ook door- gewerkt aan de inrichting van Museum Kam, en aan het nieuwe archeologische depot van gemeente Nijmegen en provincie Gelderland - waar onze archeologische collecties straks staan opgeslagen - en waar ons tijdelijke restauratieatelier zich bevindt (in Schloss Moylandt, net over de grens!). Heel veel dynamiek dus in 2023.

Op onze interne, gezamenlijke koffiemomenten wisselen we om de paar weken organisatiebreed met elkaar uit waar we mee bezig zijn. Dat zijn belangrijke momenten omdat juist in deze dynamische tijden ook het gevaar bestaat dat de samenhang en het gezamenlijke perspectief verloren gaan. Telkens ben ik op deze momenten zeer onder de indruk van hoeveel werk er wordt verzet, hoe interessant ons werk is, hoe bevlogen iedereen zijn verhaal vertelt. Kortom met hoeveel liefde aan het heden en de toekomst van het museum wordt bijgedragen. Het zal misschien niet verrassen dat wij die liefde voor ons mooie museum aan u willen overdragen. Omdat musea nu eenmaal het beste en mooiste van de menselijke verbeelding en inventiviteit herbergen en daarmee een spiegel zijn van de grootse dingen waartoe wij als mensen in staat zijn. Een hoop- en troostgevend idee in deze roerige tijden.

Hedwig Saam
Directeur-bestuurder

02 De collectie

Valkhof Museum ontstond in 1999 uit een fusie tussen het Provinciaal Museum Kam en het Nijmeegs Museum de Commanderie van Sint-Jan. Zo werd een museumverzameling van meer dan 90.000 objecten samengebracht, waarin te allen tijde archeologie en kunst op een bijzondere manier een relatie met elkaar kunnen aangaan. Naast de zorg voor deze collectie voert Valkhof Museum in opdracht van de provincie ook de wettelijke taken van het Archeologisch Depot Gelderland uit. Daarmee draagt het de zorg voor beheer en behoud van zo'n 6 miljoen Gelderse bodemvondsten, en jaarlijks komen daar bijzondere vondsten uit recente opgravingen bij.

Valkhof Museum is de roepnaam van Stichting Museum Het Valkhof-Kam. De stichting is onderdeel van de archeologische keten in Nijmegen. Hierin werken we samen met de gemeente en de provincie Gelderland om de bijzondere geschiedenis van de regio te bewaren, te onderzoeken en te presenteren. In Valkhof Museum ontvangen we het publiek, in het monumentale Museum Kam-gebouw is ruimte voor onderzoek en in een gezamenlijke nieuwe huisvesting aan de Nieuwe Dukenburgseweg zullen de archeologische vondsten van de provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen worden bewaard. Voor de museale archeologische collectie en voor het Archeologisch Depot Gelderland is nu een tijdelijk depot in Bijsterhuizen in gebruik.

De kansen die de museumverzameling biedt – met zowel bijzondere archeologische vondsten, een mooie collectie oude kunst en hedendaagse kunst – worden steeds meer benut in sterke tentoonstellingen en een actief public program.

Collectieverhuizingen

In 2023 is de verhuizing van de collectie uit het museumgebouw aan het Kelfkensbos afgerond: ruim 40.000 objecten werden door het team van het museum zorgvuldig verpakt en verplaatst naar een buitendepot. In de database zijn alle nieuwe standplaatsen verwerkt, opdat bij de terugverhuizing van de collectie in 2025 en 2026 alle kunstwerken weer vlot en veilig kunnen worden opgepakt. In de tussentijd worden de objecten die bij de heropening een plaats in de opstelling krijgen, gecontroleerd en waar nodig gerestaureerd.

Parallel aan deze uithuizing, is de onderzoekslocatie aan de Museum Kamstraat opnieuw ingericht: daar staan inmiddels duizenden archeologische vondsten in typologische reeksen te wachten op onderzoekers die het gebouw vanaf medio 2024 weer in gebruik kunnen nemen.

Versterking van de collectie

Het museum kon in de zomer van 2023 twee bijzondere middeleeuwse handschriften aankopen dankzij het legaat van Lex Harm. Daarmee versterken we de verhalen die we kunnen vertellen over Nijmegen en Gelre in de late middeleeuwen: het oudste handschrift is heel waarschijnlijk gemaakt voor de bibliotheek van Jean, Duc de Berry – de opdrachtgever van de gebroeders Van Limburg. De versieringen in de marge en de miniaturen laten invloed van de Nijmeegse schilders zien. Het tweede handschrift is een kleine honderd jaar jonger, en gemaakt in en voor een Cisterciënzerklooster in Gelre. In de versiering is de doorwerking van het werk van de Van Limburgs zichtbaar, de tekst vertelt ons over het leven in het vrouwenklooster. [1]

Naast deze middeleeuwse werken is de collectie ook verrijkt met een aantal archeologische vondsten en hedendaagse kunstwerken. Bijzonder is bijvoorbeeld de Romeinse schildknop met ingestanste naam, die in het midden van de twintigste eeuw is gevonden

bij de Dreumelsche Waard. Of de hedendaagse Medusa door Susanna Inglada, een sculptuur waarin verschillende emoties van de klassieke Medusa samenkomen. Een overzicht van alle aanwinsten is opgenomen in een bijlage bij dit verslag. [2]

De verzameling is niet alleen met aanwinsten versterkt, maar ook met verhalen die vanuit nieuwe perspectieven verteld kunnen worden over stukken die al veel langer deel uitmaken van de collectie van het museum. In voorbereiding op de herinrichting is bijvoorbeeld nieuw onderzoek gedaan naar een aantal schilderijen van Adriana van Houweninge. Met spuurwerk in archieven en materiaal-technisch onderzoek is onze kennis over het werk van deze vroeg-twintigste-eeuwse Nijmeegse kunstenaar aanzienlijk vergroot: zo weten we nu dat ze experimenteerde met vernis en sommige delen van haar werk (tijdelijk) heeft afgeplakt. De resultaten van dit onderzoek zijn input voor de nieuwe collectiepresentatie die na de heropening van het museum in 2026 te zien zal zijn. [3]

Restauratie

In het nieuwe museum wordt straks een bijzondere plek ingeruimd voor het diorama van de Surinaamse plantage Kerkshoven, een kijkkast die al ruim 100 jaar eigendom is van de gemeente Nijmegen maar het grootste deel van die tijd in het museumdepot heeft doorgebracht. Inmiddels is uitgebreid onderzoek gedaan naar de geschiedenis van het diorama en naar de verhalen die door het diorama zichtbaar kunnen worden gemaakt over een geschiedenis van slavernij die ook in Gelderland zijn sporen nagelaten heeft.

De restauratie van dit diorama, in 1823 gemaakt door Gerrit Schouten, is in 2023 afgerond. Parallel is een hoogstaande replica gemaakt voor Museum Bakkie in Suriname, waarmee we in het project goede banden hebben opgebouwd. [4]

Collectie

In 2023 werkten we achter de schermen ook hard aan de overstap naar een nieuw content management systeem voor de objectencatalogus van het museum.

Afgelopen jaar is in voorbereiding op die overstap het auteursrechtenproject afgerond waarin met alle rechthebbenden (kunstenaars, fotografen) contact is gelegd en is vastgelegd op welke manier we beeld van hun werk met publiek mogen delen. Op deze manier kunnen we in de loop van de komende jaren een steeds groter deel van de verzameling ook via de website van het museum met het publiek delen.

[1]

Twee pagina's uit het Cisterciënzer gebedenboek, Nederrijn omstreeks 1500. Aangekocht uit het legaat van Lex Harm.

[2]

Susanna Inglada, Medusa, 2022

[3]

Adriana van Houweninge, stand naakt op rode achtergrond, 1921

[5]

Museum Kam

[4]

Gerrit Schouten, diorama van Plantage Kerkshoven, na de restauratie

Valkhof Museum voert de wettelijke taken van het Archeologisch Depot Gelderland (ADG) namens de provincie Gelderland uit.

Aanleveringen

In 2023 nam het aantal aanleveringen opnieuw sterk toe. De belangrijkste oorzaak is een wettelijke aanscherping van de regels in 2022 voor het aanleveren van "oude" projecten (van vóór 2017). Door de nieuwe regelgeving hebben veel bedrijven werk gemaakt van de deponering van oud onderzoek. Dankzij een uitbreiding van de opdracht van de provincie kon het ADG in 2023 tijdelijk extra mensen in dienst nemen voor het verwerken van deze overdrachten.

In december startte de overdracht van de vondsten van het archeologisch onderzoek uit 2016 op het bedrijventerrein in Tiel-Medel. Er werden 262 dozen overgedragen van het deelgebied Hoge Hof.

Daarnaast gingen ook de aanleveringen van de reguliere projecten in volle vaart door. In 2023 overschreden de beoordelingen en deponeringen van projecten de streefaantallen uit de opdracht in zeer ruime mate.

03. Archeo- logisch depot Gelder- land

Verzoeken

De hoeveelheid behandelde informatie- en bruikleenverzoeken steeg ook flink ten opzichte van eerdere jaren. Het aantal verzoeken voor (langdurige) bruiklenen uit de ADG collectie verdubbelde, evenals het aantal verzoeken om collectie ter beschikking te stellen voor studie. Om de voortgang van het werk te verbeteren kozen we ervoor minder uren voor het conserveren in te zetten en meer voor registratie beschikbaar te stellen. Het conserveren wordt nu vaker uitbesteed aan externen.

Tot slot waren er ook meer beeldaanvragen dan verwacht. Om beter aan deze verzoeken te kunnen voldoen, is een nieuwe functie gecreëerd. Voortaan neemt een documentalist aanvragen op het archief en in de bibliotheek in behandeling. Hierdoor kunnen we beter tegemoet komen aan informatieverzoeken en kunnen we straks de dienstverlening op Museum Kam beter uitvoeren.

Depotstraat en Nieuwbouw depot

De documentalist is verder gegaan met het ordenen en herverpakken van documentatie van de archeologische opgravingsbedrijven. Ongeveer 80% van de totale werkvoorraad aan archiefdozen is bekeken en scanklaar gemaakt. Het streven was om de werkzaamheden in 2023 af te ronden maar het ordeningswerk bleek omvangrijker en tijdsintensiever.

Met twee studenten van Saxion Hogeschool startten we een pilot. Zij herpakten tekeningen uit tekeningkasten naar platte tekeningdozen voor de opslag in het toekomstige depot. Maar liefst zes tekeningkasten (ruim 12.000 tekeningen) werden omgepakt. Ook hebben we een opdracht uitgezet voor het scannen van de dia's van de voormalige Rijksdienst voor het oudheidkundige Bodem-onderzoek (ruim 9.000 dia's). Tenslotte zijn in 2023 de laatste beschimmeld geraakte menselijke botten die zich nog in de collectie bevonden, volledig herbegraven. Dit proces liep lichte vertraging op door personeelwisselingen.

De manager van het Archeologisch Depot Gelderland is nauw betrokken geweest bij de nieuwbouw van het archeologische depot samen met de provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen. Na goedkeuring van het bouwontwerp kon in 2023 een start gemaakt worden met de bouwwerkzaamheden van het depot. Hiervoor is — naar archeologisch voorbeeld — een recent “bouwoffer” in de grond geplaatst. Naast het geven van advies op de bouwplannen is de werkgroep ook begonnen met het uitwerken van afspraken over de samenwerking straks in het depot tussen provincie Gelderland, gemeente Nijmegen en Valkhof Museum. Dit wordt afgerond voordat het depot medio 2024 opgeleverd wordt.

[6]

Bouwoffer voor het nieuwe depot aan de Nieuwe Dukenburgseweg

[7]

Bouwoffer voor het nieuwe depot

04. Tentoon- stellingen

De tijdelijke nieuwe plek op Keizer Karelplein 33 (KKP) biedt een beperkte, maar aantrekkelijke mogelijkheid tot presentatie. In maart beperkte het museum de openingstijd tot de vrijdag, vanaf april breidde het die uit met de dins-, woens- en donderdagen. Technische problemen dwongen het museum in de weekenden dicht te zijn. In de laatste week van december waren deze verholpen en golden eindelijk de reguliere openingstijden.

Om vooral het onderwijs continuïteit te kunnen bieden, koos het museum ervoor op het KKP met zijn educatieve aanbod van start te gaan. De Romeinenwerkplaats en het ARCHEOlab werden aangevuld met een aantal kleinere presentaties, zoals de interactieve ArcheoHotspot, de tentoonstelling *De Ontdekking van Herwen-Hemeling*, de tentoonstellingsreeks *De Kast* (in samenwerking met de Radboud Universiteit), de interactieve installaties *The Elephant* (i.s.m. Go Short! festival) en *Circular Contemplation Bench* van Jesus Canuto Iglesias. Het museum ontwikkelde ook *Kijk!*, een project dat het midden hield tussen een marketingcampagne en een kunstproject. En het museum speelde met de sluitingsperiodes door in een periode van sluiting *Draaideurkunst* aan te bieden, verzorgd door *Tape That* en vervolgens overgenomen door kunstenaar Richard Bolhuis. Tussen dit alles door laveerde Pavèl van Houten als Kunstluis met zijn interventies als luis in de pels van het museum: *40.000 collectiestukken; 40.000 stappen; en Een fijn huis(je)*. Het museum eindigde zijn jaar met het BIS-project *Into the Black Hole*. Deze grote tentoonstelling over zwarte gaten opende in oktober 2023, ter gelegenheid van het lustrum van de Radboud Universiteit, en werd ontwikkeld in nauwe samenwerking met 28 studenten.

De Romeinenwerkplaats en het ARCHEOlab werden na de presentatie op het Keizer Karelplein vernieuwd en uitgebouwd met nieuwe workshops en activiteiten, en overgeplaatst naar Museumpark Orientalis, waar Valkhof Museum zijn educatieve scholenaanbod voort zal zetten tot aan de terugkeer naar het Kelfkensbos.

Romeinenwerkplaats (03.03 – 25.08) [basisonderwijs en families]

De interactieve Romeinenwerkplaats bleef zowel bij het onderwijs als de afzonderlijke bezoeker populair. Kinderen en volwassenen maakten er kennis met het leven in een Romeinse stad en legerkamp. Ze bouwden bogen, bruggen en daken, schoten met een katapult of legden mozaïeken. Ze leerden dat Noviomagus de oudste en grootste stad van Romeins Nederland was en dat het legerkamp — strategisch op de rand van de stuwwal, was gebouwd van steen en voorzien van waterleiding en riolering. Basiskennis voor Nijmegenaren.

ARCHEOlab (03.03 – 25.08) [bovenbouw basisonderwijs en voortgezet onderwijs]

In het ARCHEOlab stonden grote scherventafels met scherven uit alle periodes. Voor de workshops die in dit lab werden gegeven, kwamen scholen vanuit heel Nederland naar Valkhof Museum. De nieuwe locatie aan het Keizer Karelplein (en later Museumpark Orientalis) bleek voor de meeste scholen geen belemmering. Onder begeleiding van een archeoloog sorteerden en determineerden leerlingen echt archeologisch materiaal.

ArcheoHotspot (03.03 – 25.08)

Tijdens de opgravingen aan de Lage Markt/Waalkade is in 1996 een beerkelder gevonden, waar meerdere huizen gebruik van maakten. De gevonden fragmenten lagen opgeslagen in het depot. De thuiswerkgroepen van ANW namen met hernieuwde belangstelling het materiaal onder de loep en nodigden vervolgens het publiek uit de helpende hand te bieden bij het zoeken naar en inpassen van scherven in reeds in elkaar gezette borden, kruiken en potten.

→ Voor het volledige overzicht van ons aanbod voor scholen, ga naar pagina 24.

De ontdekking van Herwen–Hemeling, een Romeins heiligdom (03.03 – 25.08)

Het museum verhuisde de presentatie van het Romeinse heiligdom Herwen-Hemeling van het Kelfkensbos naar het Keizer Karelplein en vulde deze aan met een aantal kleinere vondsten. De publieke interesse voor het heiligdom bleef onverminderd groot. Reden om van mei 2024 tot aan het einde van de verbouwing aan het Kelfkensbos een derde tentoonstelling aan dit buitengewone heiligdom te wijden, waar nog steeds nieuwe vondsten aan worden toegevoegd. [9-11]

De Kast

De Kast is een samenwerkingsproject met Radboud Erfgoed, onderdeel van de Radboud Universiteit. De universiteit (studenten en docenten) krijgt carte blanche de Kast te vullen met een tentoonstelling die tussen kunst en wetenschap balanceert.

Keizer Karel 11 (10.03 – 22.07.2023)

De ladekast van Radboud Erfgoed kreeg op de nieuwe locatie wederom een vaste plek. Radboud Universiteit startte met een verrassende presentatie over het Keizer Karelplein. Zwart-wit foto's lieten het hoofdgebouw zien van de Katholieke Universiteit in 1923 op Keizer Karelplein 1, nu Keizer Karelplein 33. Toen een statige villa, nu een voormalig bankgebouw aan het mooiste plein van de stad.

Hans Sibbelee (26.07.2023 – 05.01.2024)

Deze mini-tentoonstelling gaf zicht op het bewogen leven van Hans Sibbelee (1915-2003): overtuigd communist, vechtend tegen de

fascisten in de Spaanse Burgeroorlog, lid van het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog en gedurende de Koude Oorlog op reis door Rusland en China. Door professor Frits van der Meer, hoogleraar Kunstgeschiedenis, raakte hij verbonden met de Nijmeegse universiteit en schonk zijn fotografische collectie aan het Centrum voor Kunsthistorische Documentatie van de Radboud Universiteit.

The Elephant (25.04 – 25.08.2023)

In samenwerking met festival Go Short! presenteerde het museum *The Elephant*, een interactieve installatie van filmmaker Niek Silvain. In een grote zwarte constructie, voor een spiegel staand, werd je omringd door honderden ledlampjes. Wanneer deze lichten in verschillende posities vloeiend, of met een stroboscopisch effect, bewogen, veranderde het perspectief van je gezicht in de spiegel. Hierdoor ontstond een vervreemdende ervaring met jezelf. Het personage in de spiegel leek met de bezoeker te communiceren.

Circular Contemplation Bench (06.06 – 06.07.2023)

Circular Contemplation Bench van Jesus Canuto Iglesias was een interactieve installatie in samenwerking met Stichting Sinus in het kader van festival De week van Drift.

Met zijn *Circular Contemplation Bench* nodigde Jesus Canuto Iglesias de bezoeker uit te interacteren met de wereld van mechanisch geluid en te luisteren met zijn hele lichaam. Onder een cirkelvormige bank liet hij motoren draaien in opgevoerde snelheid en vol intervallen, waardoor frequenties en resonantie zich ontwikkelden tot muzikale kwaliteiten. Zittend op de bank kon de bezoeker samen met andere bezoekers de trillingen van drie verschillende composities muziek ervaren. [14]

Kijk! (21.06 – 25.08.2023)

Zes kunstenaars lieten in zeven kleine vitrines zien wat hen beweegt. Allen maakten een werk in opdracht van het museum, bestemd voor de Nijmeegse 4Daagse wandelaars.

Chantal van Lieshout baande zich een weg door de waanzin van de wereld; Tommy Smits zocht de vergeetachtige waarheid; Elvira Duives focuste zich op ontwapenende stelselmatigheid; Pavèl van Houten zag wat voor anderen onzichtbaar blijft; Gabi Rets verbond verwonderend wat los en vast zat; en Bart Drost draaide het perspectief. Ieder op zijn manier; in de woorden van Drost: lief en leven verbonden. [12]

Draaideurkunst (03.09 – 23.09)

Tape That Collective maakte voor Valkhof Museum en tekenfestival The Big Draw een uniek kinetisch kunstwerk. Wandelend door de draaideur kon de bezoeker in een dynamisch zwart-wit lijnenspel met moiré-effect ervaren. Sommige bezoekers konden er geen genoeg van krijgen en draaiden rondje na rondje.

Kunstluis Pavèl van Houten kreeg carte blanche om zeven ingrepen in het museum te doen. Hij focuste zich op de verbouwing, het proces achter de schermen dat voor bezoekers onzichtbaar blijft.

40.000 collectiestukken (18.07 – 21.07)

Van Houten zoomde in op de militaire operatie die de verhuizing van onze collectiestukken naar een extern depot was. Op de entree-ramen van het Keizer Karelplein liet hij 40.000 4-Daagse wandelaars met 40.000 collectiestukken onder de arm langslopen.

40.000 stappen (08.08 – 11.08)

In zijn tweede interventie gaf hij aan alle bezoekers een stappenteller mee en liet ze symbolisch meewerken aan de uithuizing van de ruim 40.000 collectieobjecten.

Elke stap betekende een verplaatsing van één collectiestuk. De score van het aantal stappen werd bijgehouden op een grote banner met de actuele stappenstand. Met vereende krachten van bezoekers slaagden we erin in drie dagen tijd 40.000 stappen/ collectiestukken te zetten/ verplaatsen. [13]

Een fijn huis(je) (29.08 – 04.09)

Van Houtens derde interventie schonk aandacht aan de verpakking van de kunstobjecten. Elk object verdiende een fijne plek. Daarom ontwierp hij een bijzondere doos voor één collectiestuk, als een ode en troost omdat het er lang in zou moeten verblijven. Een soort van fijn huisje. Een terra sigillata kom uit de Romeinse tijd kreeg de eer en verhuisde dezelfde dag naar het depot.

Into the Black Hole (17.10 – 19.04.2024)

De eerste 'foto' van een zwart gat was in 2019 een wereldwijde sensatie. Heino Falcke, Hoogleraar Astrofysica van de Radboud Universiteit, stond als lid van de internationale samenwerking Event Horizon Telescope (EHT), aan de wieg van dit project. Direct na de wereldpresentatie gaf hij er een lezing over in het Valkhof Museum. Dit smaakte naar meer en resulteerde in de tentoonstelling Into the Black Hole, die werd gemaakt in samenwerking met een team van 28 studenten, afkomstig van diverse faculteiten. Dit markeerde het 100-jarig bestaan van de Radboud Universiteit en was de derde tentoonstelling in het

kader van het BIS-project Ontgrenzen, een vierjarig samenwerkingsproject met Museum Arnhem.

In de tentoonstelling kwamen kunst en wetenschap samen en lieten kunstenaars en wetenschappers van verschillende generaties en culturen zien hoe kennis en begrip van zwarte gaten verschillende vormen aannemen. In de immersieve en explosieve installatie van Marshmallow Laser Feast kon het publiek het zwarte gat van dichtbij ervaren. De studenten waren betrokken bij het maakproces en besloten mee over alle geledingen van het project van de tentoonstelling, de online publicatie, public program en educatie tot met marketing en communicatie.

Naast Valkhof Museum, waren er pop-up kunstwerken en activiteiten op de campus. De rotonde op het Keizer Karelplein en de rotonde aan het Takenhofplein werden gebruikt voor installaties in de publieke ruimte. [13]

[8]

Opgraving in Herwen-Hemeling door RAAP; hier wordt een waterput met trap blootgelegd.

[9]

De ontdekking van Herwen-Hemeling: paardentuigshanger [9], fragment altaarsteen [10] en fragment bouwinscriptie [11]

[10]

[11]

[12]

Kijk! Bart Drost, zonder titel, 2023

[13]

Into the Black Hole

[14]

Jesus Canuto Iglesias, Circular Contemplation Bench, 2023

[15]

Into the Black Hole. 18de-eeuwse Gregoriaanse spiegeltelescoop.
Collectie Rijksmuseum Boerhaave

[16]

Into the Black Hole. Black Quantum Futurism, Black Hole Viewfinder, 2023.
Multi-media installatie

[17]

Into the Black Hole. Marshmallow Laser Feast, Distortions in Spacetime, 2018-2020, video-installatie

05. Educatie & public program

Scholenbezoek is een belangrijke pijler van het museum; we willen dat ieder kind in Nijmegen in de basisschoolleeftijd tenminste één keer voet heeft gezet in het museum. Om die reden werd in de pop-up locatie aan het Keizer Karelplein direct bij opening een aanzienlijk deel van de beschikbare ruimte gereserveerd voor de Romeinen-werkplaats en de educatieve opstelling. In de zomervakantie brachten we al onze educatieve installaties over naar Museumpark Orientalis. Daar zetten we het bestaande programma voort en was er ook ruimte om het educatieve aanbod uit te breiden. Tot aan de heropening van het museum draait het educatieve programma daar. [15]

Het public program (activiteiten voor bezoekers) kon pas voluit gaan toen het museum ook voluit openging. Ondanks de beperkte openingsdagen is er toch een groot aantal activiteiten georganiseerd waarmee mensen binnen en buiten de muren betrokken raakten bij het museum, zoals de middag met gratis thee en taart. Een van de hoogtepunten was de Appeltjesactie tijdens de 4Daagse. Om de wandelaars een duwtje in de rug te geven, deelde het museum elke dag appeltjes uit langs de route. Wie in een van de vier gouden appeltjes beet, won een kunstwerk dat speciaal voor de wandelaars door kunstenaars in opdracht van het museum was gemaakt. [16]

051 Aanbod binnen het museum

PERIODE	PRODUCT	DOELGROEP
03.03 – 25.08.2023 Keizer Karel Plein	Romeinenwerkplaats	Basisonderwijs, gezinnen met kinderen vanaf 4 jaar
03.03 – 25.08.2023 Keizer Karel Plein	ARCHEOlab Educatief, interactief laboratorium	Voortgezet onderwijs, gezinnen met kinderen vanaf 8 jaar
03.03 – 25.08.2023 Keizer Karel Plein	ArcheoHotspot Archeologische werkplaats	8-108 jaar
30 juni open huis Keizer Karel Plein	Thee met taart Op vrijdag 30 juni hield Valkhof Museum open huis in zijn nieuwe locatie aan Keizer Karelplein 33. Na lang wachten op de nodige vergunning om de museumnaam op de gevel van het voormalige ABN-bankgebouw te plaatsen, is het museum eindelijk vindbaar voor het publiek. Reden voor een feestje. Valkhof Museum opende daarom een dag lang gratis zijn deur en ontving de bezoekers met gratis koffie, thee en taart.	Alle leeftijden
18.07 – 21.07.2023 tijdens 4Daagse Keizer Karel Plein	Photobooth Door in de KameraKast te kruipen konden toeschouwers en wandelaars hun eigen 4Daagse moment vastleggen, alvast geheel en al in Into the Back Hole-stijl.	Alle leeftijden
21.07 tijdens 4Daagse Keizer Karel Plein	Snappet Bezoekers en wandelaars werden voor het museum verwelkomd door de band Snappet. Akoestische country & bluesrock lokte ieder mee naar binnen.	Alle leeftijden

PERIODE	PRODUCT	DOELGROEP
21.07 tijdens 4Daagse Keizer Karel Plein	Into the Black Hole space experience In samenwerking met de 4Daagsefeesten. VIP-bandjeshouders konden een exclusief voorproefje van de Into the Black Hole tentoonstelling ervaren: op een VIP-massagestoel kregen ze met een VRT-bril op verbluffende ruimte-ervaring.	VIPs van alle leeftijden
17.10 – 21.04.2024 Keizer Karel Plein	De Winkel van Tijd Voor Into the Black Hole werd kunstenaar Pavèl van Houten uitgenodigd een educatieve bijdrage te leveren die kinderen bijbrengt wat 'tijd' is. Hij bedacht de interactieve Winkel van Tijd, die extreem succesvol bleek. Kinderen konden met wachten 'flutten' verdienen waarmee ze in de winkel producten konden kopen die de tand des tijds doorstaan hadden. Hoe ouder, hoe kostbaarder. Wachten door 'in de hoek te staan', 'in de neus te peuteren', tegen de klippen op zandlopers om te draaien'. Luxe wachten door op een poef te zitten (verdiende minder) was nog nooit zo leuk. Hele gezinnen zetten het op een wachten, met onderlinge gesprekken (telefoons verboden) tot gevolg. Het besef van hoe oud het sterrenstelsel is en hoe lang voelt een lichtjaar, werd wat minder abstract.	Groep 5/8 / gezinnen met kinderen vanaf 8 jaar
17.10 – 21.04.2024 Keizer Karel Plein	Rondleidingen Into the Black Hole; combi programma met Winkel van Tijd NIEUW programma	Groep 5/8
17.10 – 21.04.2024 Keizer Karel Plein	Rondleiding Into the Black Hole; combi programma met Lichtgraffiti NIEUW programma	Voortgezet onderwijs en MBO

PERIODE	PRODUCT	DOELGROEP
17.10 – 21.04.2024 Keizer Karel Plein	Rondleidingen Into the Black Hole	Volwassenen
28.12 Keizer Karel Plein	Knutsel je eigen droomplaneet Onder de bezielende leiding van Naaistreek maakte een groep kinderen de mooiste eigen planeten.	Kinderen van 8 t/m 14 jaar

[18]

Workshop Het Romeinse Aquaduct in Museumpark Orientalis

[19]

Open Monumentendag in Museum Kam

[20]

Appeltjesactie tijdens de Avond 4Daagse. Vier wandelaars wonnen een gouden appel en daarmee een kunstwerk

"Museums hold the ultimate manifestation and evidence of human imagination and aspiration."

052 Aanbod buiten het museum

PERIODE	PRODUCT	DOELGROEP
18.07- 21.07.2023 tijdens 4Daagse	Appeltje voor de kunst Met Appeltje voor de kunst bracht Valkhof Museum zijn nieuwe huisstijl onder de aandacht, gaf het de kunstenaars een verdiend podium en zette het de wandelaars in de schijnwerpers. Om de wandelaars een duwtje in de rug te geven, deelde het Valkhof elke wandeldag 1.000 appeltjes uit langs de route, met daarop een sticker met het nieuwe logo van het museum. Vier van de appels droegen een gouden sticker. De wandelaars die tijdens de 4Daagse in een van de vier gouden appeltjes beten, mochten op 25 augustus onder een goede motivatie een vitrinekunstwerk van een van de zes Kijk! kunstenaars uitzoeken.	De 4Daagse wandelaars
16.09	Kunstnacht op locatie Lindenberg Nijmeegse Kunstnacht i.s.m. Music Meeting, Radboud Reflects, Lindenberg en Oostpool. Cosmic serenade Valkhof Museum x Music Meeting	Volwassenen
vanaf 1 november in Museumpark Orientalis	Romeinenwerkplaats VERNIEUWD programma	Basisonderwijs, gezinnen met kinderen vanaf 4 jaar
vanaf 1 november in Museumpark Orientalis	Op zoek naar de Romeinen Ontdekkingsocht langs Romeinse sites NIEUW programma	Groep 1/8

PERIODE	PRODUCT	DOELGROEP
vanaf 1 november in Museumpark Orientalis	Worden wat je wilt: de archeoloog Zelf opgraven op opgravingsite NIEUW programma	Groep 1/4
vanaf 1 november in Museumpark Orientalis	Sporen in de grond: zoeken, vinden, puzzelen, scherventafel en opgravingsite NIEUW programma	Groep 5/8
vanaf 1 november in Museumpark Orientalis	Fotoworkshop portret en architectuur NIEUW programma	Voortgezet onderwijs en MBO
vanaf 1 november in Museumpark Orientalis	Romeinse bouw en infrastructuur over bouwtechniek en infrastructuur (combi met Romeinse aquaduct) NIEUW programma	Onderbouw, MBO
vanaf 1 november in Museumpark Orientalis	Workshop Het Romeinse aquaduct (inclusief bezoek aan het monument) NIEUW programma	Bovenbouw basis- en voortgezet onderwijs, MBO
01.01 – 01.09	Street Art in Nimma	Bovenbouw basis- en voortgezet onderwijs
heel 2023	Jong in Nijmegen 1944	Basis- (groep 5/8) en Voortgezet onderwijs
heel 2023	Valkhof en omgeving Reizen door de tijd / oorlogstijd	Voortgezet onderwijs

PERIODE	PRODUCT	DOELGROEP
26.11 In Bibliotheek Mariënborg. in samenwerking met GoShort, InScience en Arthouse Lux	Familie Alien Tijdens Familie Alien konden kinderen met hun ouders sterrenkijken, planeten knutselen, de ruimte induiken en astronautentraining krijgen. Met Roel van der Heijden, ontwierp men een alien en toverde zichzelf de ruimte in. Met schrijver Sander Koenen ontdekte men hoe een astronaut te worden, met Naaistreek ontwierp men een eigen planeet, of plofte neer in de korte-film-bios en nog veel meer. Ook was er een dans- en muziek workshop met Rosine Langbroek en Kim Turlings.	Families met kinderen van 4/12 jaar
26.12 – 06.01.2024	Limes Festival Op de rand van 2023 sloegen Valkhof Museum en Museumpark Orientalis de handen ineen tijdens het Limes Festival. Met onze gebundelde kennis en het prachtige Orientalis als toneel, kon het publiek tijdens de kerstvakantie het Romeinse leven ervaren met oude ambachten op een kerstmarkt, zoekend naar schervenmatches op scherventafels, of aan het werk op de opgravingsite als archeoloog in de dop. [17]	Alle leeftijden
heel 2023	Archeologie in de klas Les op school door een echte archeoloog	Basisonderwijs Groep 5/8 Voortgezet onderwijs
heel 2023	Hoe echt is een foto?	Basisonderwijs Groep 5/8 Onderbouw Voortgezet onderwijs
heel 2023	Spreekbeurtenkoffer Romeinen	Basisonderwijs Groep 5

[21]

Limes Festival

[22]

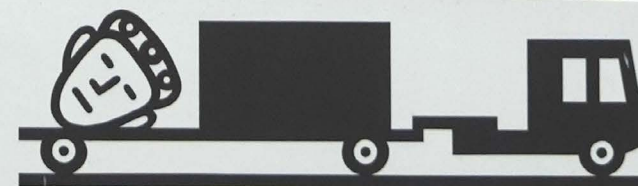
De reizende tentoonstelling Aan tafel in de middeleeuwen reisde in totaal langs 11 verzorgingshuizen

053 Reizende tentoon- stellingen

PERIODE	PRODUCT	DOELGROEP
heel 2023	Inclusieproject Reizende interactieve presentatie 'Aan tafel in de middeleeuwen' i.s.m. met het Noord-Brabants Museum, Van Goghmuseum, Club Goud en zorginstelling Driegasthuizen-groep. Bereik: alle bewoners van 11 verzorgingshuizen [18]	Bewoners van 11 verzorgingshuizen in de regio
heel 2023	Hands-on tentoonstelling zgn. "ontdekkend leren". samenwerking tussen musea en wetenschaps-centra: Valkhof Museum, LVR-Landesmuseum Bonn, Museon en Technopolis	Basis- en voortgezet onderwijs, gezinnen met kinderen vanaf 6 Drietaling aanbod: Nederlands, Engels Duits
heel 2023	Hands-on tentoonstelling; zgn. "ontdekkend leren". samenwerking tussen musea en wetenschaps-centrum: Valkhof Museum, LVR-LandesMuseum Bonn Museon en Bruns bv	Basis- en voortgezet onderwijs, gezinnen met kinderen vanaf 8 Aanbod in Nederlands, Engels, Duits

museum het valkhof

ERHUISD

06. Marketing & Communicatie

Sinds 2019 kent het museum een groei in reputatie. Ook in 2023 hebben zowel regionale als landelijke media positieve aandacht besteed aan de nieuwe koers van het museum, met specifieke focus op de verbouwing, de tijdelijke locatie, de frisse huisstijl en de tentoonstelling *Into the Black Hole*. Toch tonen de cijfers van de marketing- en communicatieafdeling een lichte neerwaartse trend.

Deze algemene daling is deels toe te schrijven aan een verminderd verkeer naar onze website. Dit wordt veroorzaakt door meerdere factoren, o.a. meerdere sluitingsperiodes, de indexering van onze nieuwe website (en een meetprobleem met de cookies), en de overgang naar een nieuw analytics systeem. We hebben reden om aan te nemen dat de facts & figures van de website een vertekend beeld geven en dat het daadwerkelijke websitebezoek hoger ligt. De marketing- en communicatieafdeling werkt hard aan het herstel van onze online positie.

Op Instagram zien we ten opzichte van 2022 een groei van ruim 25,1% in bereik, met pieken rond de lancering van de nieuwe website, de verhuizing naar het tijdelijke pand en de start van *Into the Black Hole*. Dankzij deze tentoonstelling en de samenwerking met de Radboud Universiteit kreeg onze pagina aanzienlijk meer jonge volgers, voornamelijk uit de leeftijdscategorie 25 t/m 34 jaar. Bovendien zien we meer interactie op het platform, zoals directe berichten, opmerkingen, delen en taggen.

We merken op dat het grote publiek in groeiende mate interesse toont in de nieuwe koers van het museum, dankzij de tijdelijke locatie, de herkenbare huisstijl en het vernieuwde programma met passende activiteiten. Steeds meer studenten en jongere museumbezoekers vinden de weg naar het museum.

	PUBLICITEIT – PRINT	PRINT – WEBARTIKELLEN		
	BERICHTEN	BEREIK	AVE*	EXCL. DOORPLAATSING
2019	1.135	68.4 M	0.6 M	
2020	970	69.8 M	0.9 M	Covid 19 lockdowns
2021	734	770.1 M	1.8 M	Covid 19 lockdowns – De Pest
2022	600	512.0 M	1.4 M	Covid 19 lockdowns – sluiting Kelfkensbos
2023	636	462M	1.0 M	Sluiting–tijdelijke locatie actief in maart

Bron: Media info groep

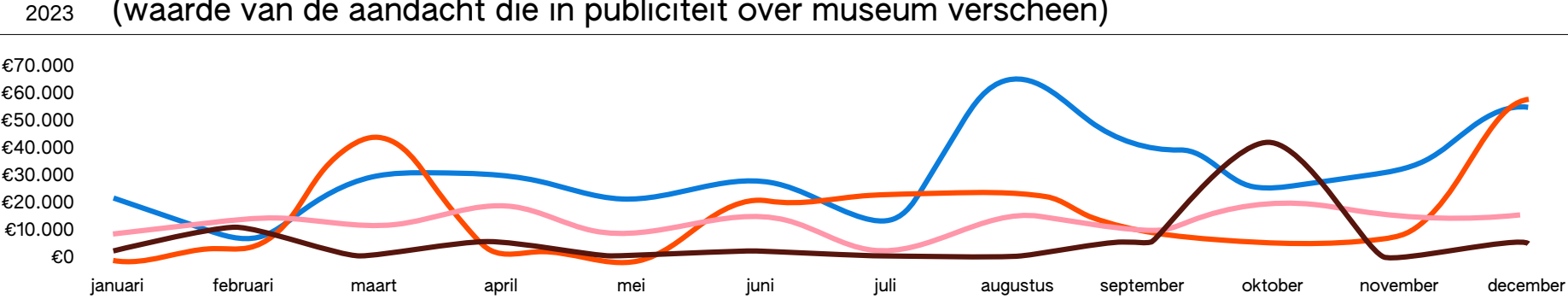
* Print en webartikelen: nb. webartikelen worden niet nauwkeurig gemeten en geven slechts een selectie van alle artikelen weer (i.v.m. paywalls en sociale media walls).

* Schommeling in cijfers kunnen ook veroorzaakt worden door verandering in vernieuwende analyse aanpak Media Info Groep, vernauwen of verbreden zoekwoorden en verandering in aanbod regionale/ landelijke print.

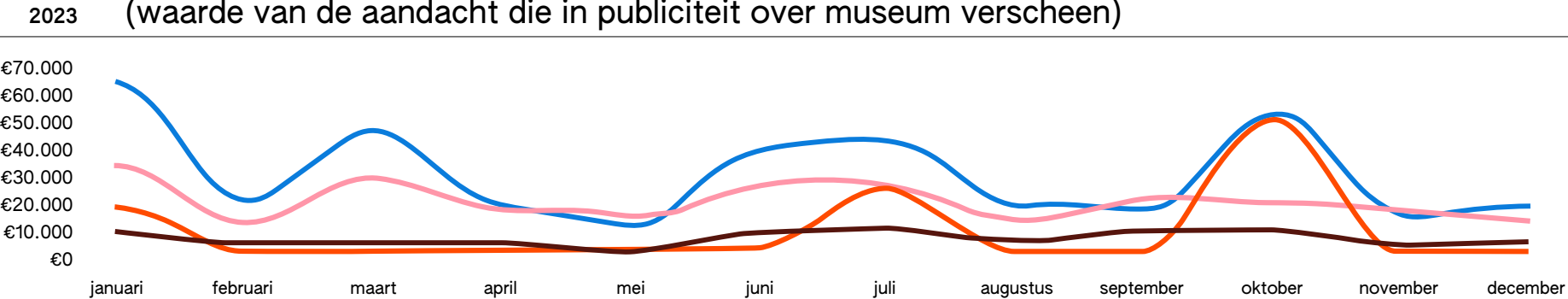
* AVE: parameter advertentiewaarde. [Hoeveel kosten je moet maken om dezelfde media-aandacht commercieel in te kopen.]

Trends

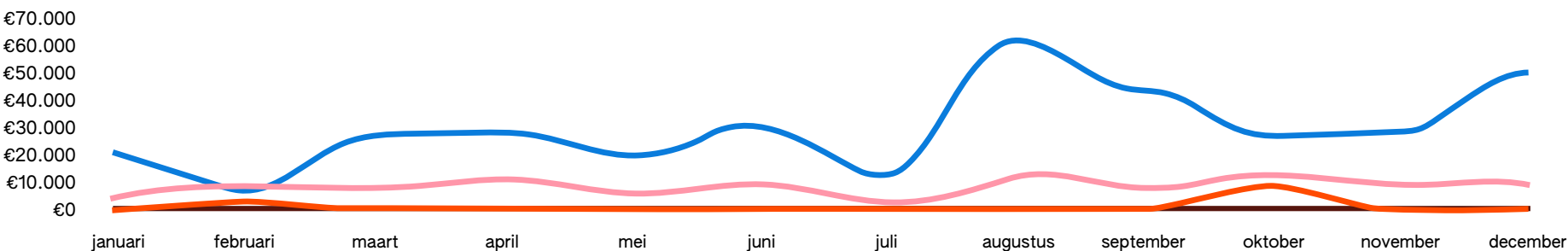
TREND AVE 2022 EN 2023 – uitgesplitst op landelijk en regionaal (waarde van de aandacht die in publiciteit over museum verscheen)

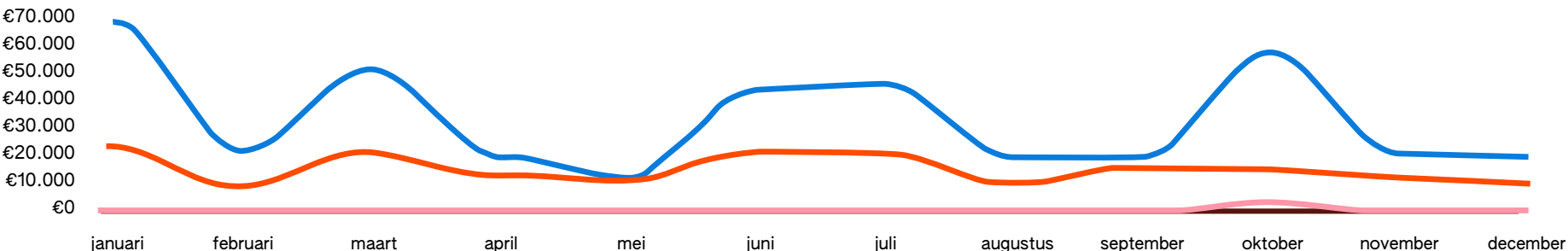
TREND BEREIK 2022 EN 2023 – uitgesplitst op landelijk en regionaal (waarde van de aandacht die in publiciteit over museum verscheen)

2022

2023

● Nieuws: landelijk ● Landelijke dagbladen ● Nieuws: regionaal ● Regionale dagbladen Bron: Media info groep

Website bezoeken museum

01.01.2023 t/m 17.05.2023*	Websitebezoeken Totale paginaweergaven	34.971 115.424
18.05 t/m 31.12.2023**	Aantal gebruikers Aantal unieke gebeurtenissen	26.218 227.690

*Cijfers o.b.v. van Google Universal Analytics

**Cijfers o.b.v. Google Analytics 4 (GA4), het nieuwe meetsysteem van Google. GA4 maakt gebruik van User-ID tracking en neemt gegevensbescherming en beveiligingsmaatregelen meer in acht. Voor deze vorm van analyse worden andere parameters gebruikt, zoals unieke gebeurtenissen. De gegevens uit deze twee systemen zijn niet rechtstreeks vergelijkbaar.

TOP 5 MEEST BEZOCHTE PAGINA'S OP WEBSITE

2022

1. Homepage
2. Tentoonstellingen
3. Moving Stories
4. Plan je bezoek
5. Activiteiten

2023

1. Homepage
2. Tentoonstellingspagina – *Into the Black Hole*
3. Agenda
4. Practische info
5. Plan je bezoek

VERKEER: WAAR KOMEN GEBRUIKERS VANDAAN? vanaf 17 mei 2023

1. Organisch verkeer
2. Direct verkeer
3. Doorverwijzing (referral)
4. Betaald verkeer*
5. Social
6. Email
7. Anders

* Inzet van INTK m.b.t. Google Grants

Sociale media volgers

	FACEBOOK	INSTAGRAM	LINKEDIN	TWITTER**
01-01-2019*	4.000	1.000	-	2.900
01-01-2020	4.458	1.450	-	2.976
01-01-2021	4.638	2.361	1.536	3.007
01-01-2022	5.020	3.367	1.608	3.037
01-01-2023	5.997	4.023	1.893	3.118
01-01-2024	6.003	5.023	2.121	3.072

* Vanaf mid 2023 naamswijziging naar "X".

** Inschatting. Van het jaar 2019 en de jaren daarvoor zijn geen exacte cijfers gedocumenteerd.

Publieksnieuwsbrief

PUBLIEKSNIEUWSBRIEF

Aantal abonnees	3.601
Gemiddelde opening rate	47%
Gemiddelde clic rate	2.8%

07. Publieks- service

Afdeling Reserveringen/Publiekscontacten

Ook de afdeling Reserveringen verhuisde mee naar het Keizer Karelplein. Vanuit deze nieuwe locatie zijn in totaal 468 boekingen verwerkt, van schoolaanvragen tot publieksactiviteiten. Van maart tot juli 2023 ontving het museum op het Keizer Karelplein schoolklassen voor zijn befaamde Romeinse archeologieprogramma. Vanaf oktober 2023 bezochten klassen uit het basisonderwijs de locatie voor educatieve programma dat bij de tentoonstelling *Into the Black Hole* is gemaakt.

Vanaf 6 november 2023 continueert Valkhof Museum zijn Romeins archeologisch schoolprogramma in Museumpark Orientalis. Het project duurt tot de heropening van het museum aan het Kelfkensbos. Hiermee is een mooi samenwerkingsverband gestart met de medewerkers Reserveringen en Educatie van Museumpark Orientalis. Orientalis faciliteert de ruimtes en zijn scholengas team ontvangt de schoolklassen. Daarna neemt Valkhof Museum het over.

Om de schoolprogramma's op zowel het Keizer Karelplein als Orientalis te begeleiden is het rondleidersteam aangevuld. Maar liefst 17 nieuwe ambassadeurs van Valkhof Museum begeleiden nu professioneel en met veel enthousiasme de rondleidingen Hedendaagse Kunst en Romeinse archeologie.

In 2023 heeft Valkhofmuseum 1.569 leerlingen voortgezet onderwijs en 1.081 leerlingen basisonderwijs mogen ontvangen.

Afdeling receptie

Voor de receptie was het een ander jaar dan voorheen. De verhuizing naar Keizer Karelplein en de daarbij behorende tijdelijke sluiting van het museum zorgde ervoor dat lange tijd geen receptiebezetting nodig was. Ook tijdens de opbouw van de tentoonstelling *Into the Black Hole* was het museum gesloten. Normaliter blijft het museum open tijdens een opbouw maar op de tijdelijke locatie is dat onmogelijk. De uren van de receptiemedewerkers werden daarom voor een deel ingezet bij andere, veelal administratieve werkzaamheden voor afdelingen als Marketing en communicatie.

08.
Cijfers
2023:
Balans
& staat van
Baten en Lasten

	REALISATIE	BEGROTING	REALISATIE
	2023	2023	2022
	€	€	€
Subsidies gemeente/opdracht provincie	4.974.319	5.039.061	4.408.230
Overige subsidies	279.980	486.842	496.427
→ Subsidies en opdracht	5.254.299	5.525.903	4.904.657
Entrée vergoeding	48.961	82.560	247.970
Rondleidingen	13.066	10.000	28.889
→ Entrée en rondleidingen	62.026	92.560	276.858
Verhuur	133	0	5.362
Overige inkomsten	6.833	0	-398
→ Entrée/verhuur/overig	6.966	0	4.964
Bruto omzet winkel	13.038	0	71.835
Resultaat Museumcafé	0	0	-57.719
→ Winkel en horeca	13.038	0	14.115
Opbrengsten	5.336.330	5.618.463	5.200.595
Lonen en salarissen	1.657.295	1.768.729	1.545.399
Sociale lasten	262.811	297.007	250.107
Pensioenlasten	210.396	297.007	239.914
Inhuur derden	618.233	365.040	570.494
Overige personeelskosten	141.813	130.000	133.688
Doorberekende salariskosten	-632.358	-439.941	-253.098
→ Personeelslasten	2.258.190	2.417.842	2.486.505
Afschrijvingen Valkhof Museum	33.617	30.000	37.917
Afschrijvingen Museum Kam	13.705	10.000	8.178
→ Afschrijvingskosten	47.322	40.000	46.095

VERVOLG TABEL P.41

Afschrijvingen Valkhof Museum	33.617	30.000	37.917
Afschrijvingen Museum Kam	13.705	10.000	8.178
→ Afschrijvingskosten	47.322	40.000	46.095
Huisvestingskosten Valkhof Museum	890.804	715.415	728.087
Huisvestingskosten Bijsterhuizen	235.257	235.000	213.750
Huisvestingskosten Museum Kam	191.596	161.000	10.844
→ Huisvestingskosten	1.317.657	1.111.415	952.682
Flexibel budget verbouwing Museum Kam	8.345	0	31.164
Flexibel budget verbouwing Valkhof Museum	174.306	90.000	194.300
→ Verbouwingskosten	182.650	90.000	225.464
Depotstraat	55.659	0	77.720
SIKB notitie	74.067	0	0
Archeologisch Depot Gelderland	615.081	552.741	249.514
→ Depotstraat en Archeologisch Depot	744.807	552.741	327.234
Inkoopwaarde winkel	9.492	0	14.377
→ Inkoopwaarde winkel	9.492	0	14.377
Marketing & Communicatie	82.672	160.000	182.618
Educatie & Activiteiten	22.743	60.000	41.471
Collectie	352.536	254.000	109.187
Tentoonstellingskosten	231.194	826.286	644.408
→ Marketing/Educatie/Collectie/Tentoonstellingen	689.144	1.300.286	977.684
Rente en overige financiële lasten	-30.728	-821	14.377
→ Financiële baten en lasten	-30.728	-821	14.377
Bedrijfskosten	5.479.445	5.789.463	5.383.473
Bedrijfsresultaat	-143.115	-171.000	-182.878

VOORSTEL IS OM HET RESULTAAT
ULTIMO 2023 ALS VOLGT TE BESTEMMEN:

Resultaat excl. dotatie en onttrekkingen	-143.115	-171.000	-182.878
Bestemmingsreserve kunstaankopen	0	115.000	0
Bestemmingsreserve transitie dotatie	-55.000	56.000	182.878
Bestemmingsreserve tentoonstellingen dotatie	-55.827	0	0
Bestemmingsfonds Lex Harm onttrekking	253.942	0	0
Mutatie Algemene reserve	0	0	0

→ Bovenstaande resultaatverdeling is per balansdatum in de eigen-vermogen-positie verwerkt.

09 Subsi- dienten & bijzondere samen- werkingen

Gemeente Nijmegen
Provincie Gelderland
VriendenLoterij
Dutch Culture
Vereniging Rembrandt
Provincie Utrecht
Het Cultuurfonds
Radboud Universiteit
Mondriaan Fonds
Nederlands Instituut voor Beeld en geluid
Stichting 4Daagse feesten
Stichting Kunstnacht
Stichting Sluyterman

10. bezoek- cijfers

	2023	2022
Volwassenen	10.147	35.097
Studenten	1.222	2.654
Jeugd	4.549	12.252
Totaal	15.918	50.003
Betalend		
Volwassenen	3.298	11.274
Jeugd	174	459
Studenten	503	1.150
Totaal	3.975	12.883
Educatie		
Basisonderwijs	1.238	3.309
Voorgezet/HBO	1.605	5.332
Begeleiding	349	1.030
Totaal	3.192	9.671
Museumkaart jeugd	735	1.674
Museumkaart volwassenen	5.661	19.876
Totaal	6.396	21.550
Gratis	2.355	5.899
Totaal	15.918	50.003

C.XVI.1

11. Organisatie

In 2023 waren er gemiddeld 29,63 fte in dienst. Daarnaast heeft een team van ongeveer 100 vrijwilligers, rondleiders en flexibele krachten met hun enthousiaste inzet bijgedragen aan de uitvoering van de programmering voor het museum en de opdracht voor het Archeologisch Depot Gelderland.

In verband met de verbouwing van zowel Museum Kam als Valkhof Museum moest ons team alle collectiestukken op beide locaties zorgvuldig verpakken en verhuizen. In maart 2023 verhuisden de medewerkers die een werkplek aan het Kelfkensbos hadden naar het Keizer Kareplein.

Daarnaast werd de terugverhuizing van het gerestoreerde Museum Kam op touw gezet. Extra capaciteit werd ingezet om werkplekken in te richten, en ook om de collectie van het Archeologisch Depot Gelderland en Gerard Kams collectie van Romeins aardewerk presentatieklaar te maken.

Professionalisering van de organisatie op het gebied van HRM werd voortgezet. Er is een start gemaakt met de update van het personeelshandboek. Het dient als aanvulling op de Museum CAO. Naast praktische onderwerpen staan er secundaire arbeidsvoorwaarden in en regelingen voor onder meer sociale veiligheid. Concrete wijzigingen waren er op het gebied van ouderschapsverlof, beleid omtrent ongewenst gedrag en Arbo-gerelateerde regelingen.

Overlijdensbericht

Op 25 april bereikte ons het verdrietige bericht dat Willeke Daanen-Elfrink was overleden. Willeke was sinds 1999 bij het museum in dienst als medewerker receptie en als coördinator van de museumwinkel. Het wegvallen van Willeke betekende voor ons een groot verlies van een gewaardeerde en altijd optimistische collega.

Verbinding

In 2023 werkten onze medewerkers op maar liefst zes verschillende locaties. In verbinding blijven met collega's en binding houden met de organisatie zijn daarmee zeer belangrijke thema's geworden. Uit het medewerkersonderzoek van 2022 kwam het thema 'verbinding' ook naar voren. Eind 2022 zijn we daarom gestart met een activiteitenprogramma voor werknemers, vanuit de gedachte dat als collega's elkaar beter leren kennen, zij elkaar op de werkvloer ook gemakkelijker weten te vinden. Het programma is enthousiast ontvangen, reden om dit in 2023 onverminderd voort te zetten. Er is gesport en gedanst, we hebben samen gegeten, en een rondleiding gehad in concertgebouw De Vereeniging. Ook een bezoek aan het archief van

Nijmegen stond op het programma. We sloten het jaar af met een kerstmarkt en kerstbijeenkomst bij het Openluchtmuseum in Arnhem voor alle medewerkers, vrijwilligers en freelancers.

In 2023 organiseerden we op vierwekelijkse basis informatiebijeenkomsten voor werknemers, de zogenaamde info-uurtjes. Tijdens de info-uurtjes informeerden collega's elkaar over lopende zaken. Zoals nieuwe wisselentoonstellingen, nieuwe programmering en kunstaankopen, maar ook over de status van de verbouwing van Museum Kam, het Archeologisch Depot Gelderland en het museum aan het Kelfkensbos.

Persoonlijke ontwikkeling

In 2023 is de gesprekkencyclus met werknemers voortgezet met als doel invulling te geven aan gesprekvoering tussen werknemers en leidinggevenden en verdere ontwikkeling van werknemers. Er zijn afspraken gemaakt over afdelingsdoelstellingen, en individuele doelstellingen en wensen werden besproken en geëvalueerd.

Op de in-company trainingen en cursussen kalender werden meerdere workshops op het gebied van BHV en Arbo aangeboden. Daarnaast konden werknemers deelnemen aan een training 'Sollicitatiegesprekken voeren bij deel-

name aan een sollicitatiecommissie' en een workshop 'Hoe blijf ik gezond werken' volgen.

Strategische personeelsplanning

Begin 2023 is een gewijzigd organisatie-model gepresenteerd. Het organigram werd op onderdelen aangepast om de organisatie wendbaarder te maken gedurende de transitiefase waarin het museum zich bevindt. Ook worden een aantal functies in een aangepaste vorm ingevuld omdat we het in de verbouwingstijd moeten stellen zonder winkel, horeca en verhuur.

In het najaar zijn met het oog op de "nieuwe organisatie" drie heidagen voor het management georganiseerd. In het teken hiervan is het huidige organigram door het management kritisch bekeken. Past het huidige organigram nog bij de vernieuwde koers van het museum?

Vanuit het oogpunt van strategische personeelsplanning kwamen vragen aan bod als 'Hoe ziet het nieuwe museum eruit?', 'Wat hebben we nodig?', 'Wat hebben we in huis?' en 'Welke acties moeten we nu al nemen?'.

Er is een eerste schets gemaakt van een toekomstbestendig organisatie-model.

Diversiteit en inclusie

Voor Valkhof Museum is het belangrijk om te werken aan diversiteit en inclusie om een aansprekend programma te kunnen blijven maken voor een divers publiek en nieuwe publieksgroepen.

De organisatie streeft naar een divers personeelsbestand om maatschappelijk relevant te blijven. Bij het opstellen van vacatureteksten wordt dan ook specifiek aandacht besteed aan inclusieve werving.

Het Valkhof Museum is verbonden aan Musea Bekennen Kleur; een netwerk van musea dat zich actief inzet voor diversiteit en inclusie en de inbedding van de Code in praktijk en organisaties van de aangesloten musea.

Vrijwilligers

Bij het museum werken bevlogen vrijwilligers met passie voor hun vak. Daarnaast biedt het museum werkervaringsplaatsen aan, om invulling te geven aan arbeidsmarktparticipatie en zo eventueel de stap naar een betaalde baan voor deze medewerkers te vergroten.

Vrijwilligers zijn werkzaam voor educatie en public program, voor de afdeling collectie en voor het Archeologisch Depot Gelderland.

In het voorjaar van 2023 bestond de gelegenheid voor vrijwilligers om de tijdelijke tentoonstelling en de pop-up locatie aan het Keizer Karelplein te bezoeken en onder het genot van koffie of thee met wat lekkers bij te praten met andere vrijwilligers.

Ook tijdens de zomerborrel en kerstbijeenkomst konden vrijwilligers elkaar ontmoeten. Fijn om als museum de betrokkenheid te zien bij alle ontwikkelingen richting de heropening van het vernieuwde museum.

Stageplaatsen

Het Valkhof Museum biedt structureel stageplaatsen voor studenten aan. Stageplaatsen en stageopdrachten zijn toegankelijk voor zowel universitaire, als HBO en MBO studenten. In 2023 hebben een groot aantal stagiairs het museum versterkt op de afdelingen Marketing en communicatie, Collectie, Educatie en HRM.

[23]

De verhuizing van 40.000 objecten uit het museum naar ons tijdelijke depot in Lelystad was in 2023 een van de grote klussen voor de collega's. Vogelvluchtgezicht van Nijmegen van Hendrik Feltman wordt van de muur gehaald.

[24]

Inpakken van Romeins aardewerk

11 Medewerkers

Managementteam

Hedwig Saam	directeur - bestuurder
Bart Weggemans	financieel directeur
Barbara Kruijzen	hoofd collectie
Charlotte van Lingen	hoofd presentatie & publiek
Agnes van Nassau	hr manager

Collectie

Yvette Driever	conservator oude kunst & cultuurgeschiedenis
Marie Stel	conservator moderne & hedendaagse kunst
Marenne Zandstra	conservator archeologie
Pien Terluin	assistent conservator (feb.-okt.)
Maren Romen	restaurator museale collectie
Tosca Philipssen	functioneel applicatiebeh.
Nicole Hinz-Schouwstra	registrator kunst
Sanne Bergs-Reijnen	registrator archeologische collectie
Petri Verbeet	behoudsmedewerker
Fridy van Reen	behoudsmedewerker
Maaïke Drescher	behoudsmedew. (tot jun.)
Danique van Dun	documentalist (vanaf nov.)
Stephan Weiß-König	manager ADG
Marijne Magnée-Nentjes	registrator ADG
Tess Doorewaard	registrator ADG
Janneke Stam	registrator ADG (tot feb.)
Suzette Willemsen	registrator ADG
Wendy de Bruin	registrator ADG
Carlijn Louwers	restaurator ADG (vanaf mrt.)
Gerard Bovenberg	fotograaf ADG
Jan de Winter	medew. depot ADG (tot juli)
Jeroen Linders	medew. depot ADG (vanaf mei)
Michael den Hartog	med. info. en doc. archeologie

Algemeen

Inge Letschert	directiesecretaresse (tot okt.)
Diana Plat	directiesecretaresse (vanaf okt.)

Presentatie & Publiek

Jolanda van Dijk	senior medew. mark. & comm.
Myrte Riethorst	medew. mark. & comm
Marit Veeneman	sr. public program (vanaf feb.)
Marjolein Nagengast	sr. educator
Jasmijn van Benthum	jr. educator (vanaf apr.)
Pien Terluin	jr. educator (vanaf okt.)
Kasia van den Hombergh	projectmanager

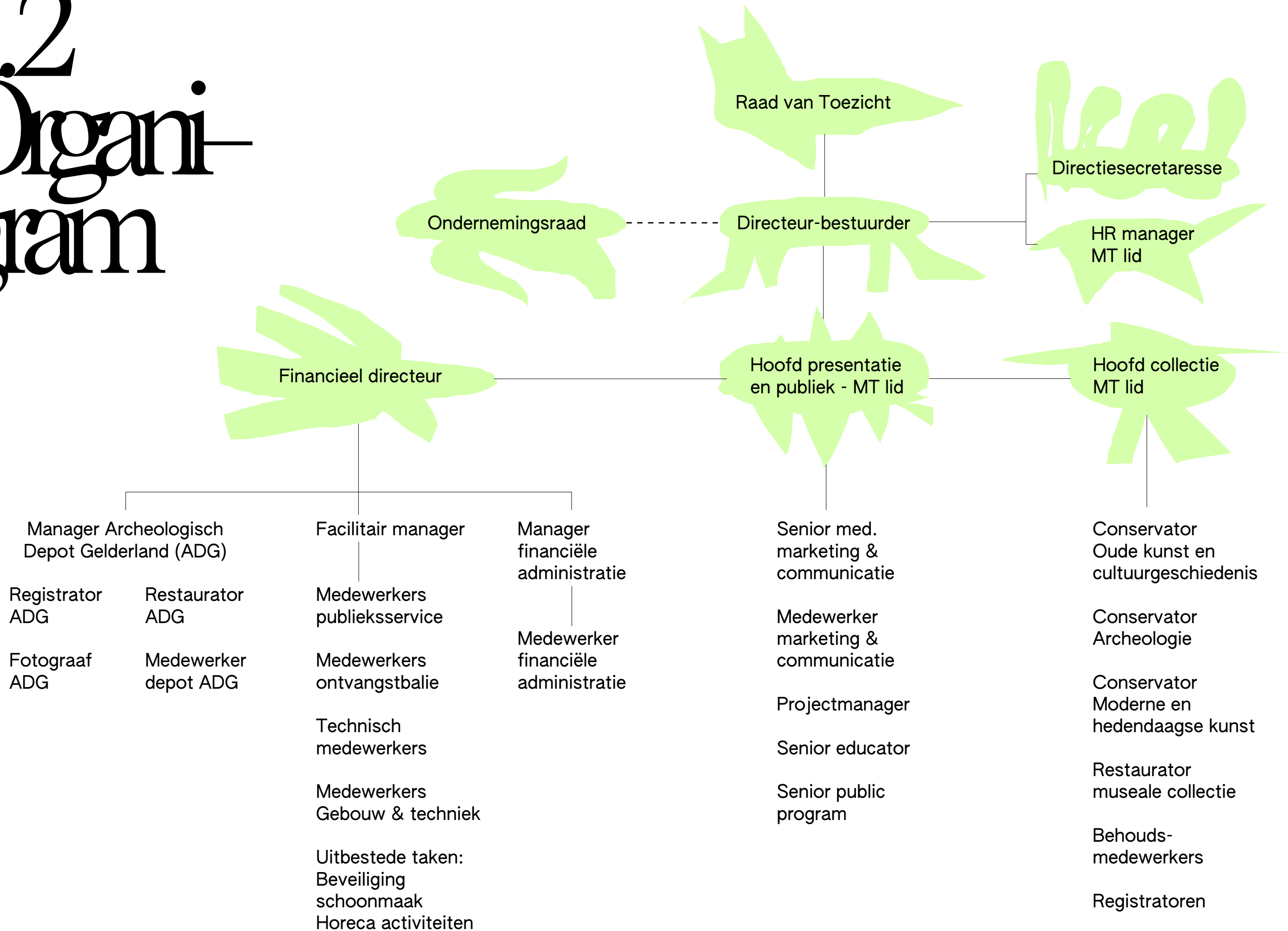
Bedrijfsvoering

Marcel van den Bergh	facilitair manager
Marc van de Grift	medew. gebouw & techniek
Theo Basten	technisch medewerker (tot juli)
Jim van Putten	technisch medewerker
Maaïke Drescher	facilitair medew. (vanaf dec.)
Mascha Zweers	manager financiële adm.
Rini Lamers	medewerker financiële adm.
Babs Vincken	medewerker financiële adm. (tot okt.)
Doran van Wamel	medewerker reservering
Ania Rachmat	medewerker reservering
Willeke Daanen	medewerker ontvangstbalie / coördinator winkel (overleden 25-4-2023)
Monique Keizer	medewerker ontvangstbalie
Monique Roordink	medewerker ontvangstbalie
Carla Kolff	medewerker ontvangstbalie

Raad van Toezicht

Adelheid Ponsioen	voorzitter
Hicham Amziran	
Gerd Prick	
Roland Wanders (tot april)	
Jan Westerhof	
Lille Witsen Elias	

1.2 Organi- gram

Zonder coulisse geen 4-daagse
toont de wandelaar van nu en toen.

Op een speelse manier wordt er een verbinding gelegd tussen 4-daagse-wandelaars in het coulisse-landschap rondom Nijmegen en de figuratieve afbeeldingen op romeinse bekers uit de collectie van het museum.

Rets waardeert verwondering. Zij gebruikt lijnen van bewerkt krantenpapier als verrassende vertaling van het klassieke tekenelement op papier. Alledaagse thema's en toevallige vormen worden in licht en luchtige vormgeving opgevoerd.

Zonder coulisse geen 4-daagse, 2023

12 Vereniging Vrienden Valkhof Museum

Maar liefst vijf maal zijn de Vrienden samen op stap gegaan naar twee binnenlandse en drie buitenlandse bestemmingen. Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen is na een lange renovatie weer geopend en was daarom een bezoek meer dan waard. In maart volgde een excursie naar Paleis Het Loo, gecombineerd met een bezoek aan Huis Doorn. De maand daarop werden de Vrienden ontvangen in het Ateliermuseum Jac Maris in Heumen. Dichtbij Nijmegen, ten onrechte niet erg bekend. De succesvolle meerdaagse reis ging in september naar Lille. De laatste excursie leidde naar Leuven waar in M Leuven een overzichtstentoonstelling te zien was over Dieric Bouts. Conservator oude kunst Yvette Driever reisde mee en verzorgde de inleiding. Korte impressies van deze reizen zijn te vinden op de website van het Valkhof Museum (via het 'menu' > 'vrienden').

In oktober hebben de Vrienden ook nog kunnen genieten van een exclusieve ontvangst in het tijdelijke onderkomen van het Valkhof Museum aan het Keizer Karelplein. Marie Stel, conservator moderne en hedendaagse kunst, leidde de Vrienden rond in de net geopende tentoonstelling *Into the Black Hole*.

De Vriendendag vond dit jaar plaats op 15 april in het Stedelijk Gymnasium. Na de ledenvergadering volgden drie sprekers: Hedwig Saam (directeur-bestuurder) over de stand van zaken rondom de verbouwing van het Valkhof Museum; Marenne Zandstra (conservator archeologie) over de vondsten van een Romeins tempel terrein in Herwen en Jan Brabers (Radboud Universiteit) over het oudste universiteitsgebouw aan het Keizer Karelplein. Gevolgd door een korte quiz als luchtige afsluiting.

Tijdens de Vriendendag werd een nieuw initiatief van de Vrienden voorgesteld: de VriendenSalon waar Vrienden elkaar kunnen ontmoeten in een luchtige 'salon'sfeer. Met inhoudelijke gastsprekers, lichte conversatie en een feestelijk drankje willen we de essentie van onze vriendschap met het museum samen delen. De eerste Vriendensalon in juli is bijzonder goed bezocht met als sprekers Yvette Driever (conservator oude kunst) over het diorama van Plantage Kerkshove en Mariska Rood en Lotte Delissen over *Into the Black Hole*. De vrolijke SalonQuiz was de afsluiter.

Op de Vriendendag (15 april) is Ronald van Bruggen afgetreden als voorzitter van het bestuur van de Vrienden. Zonder tegenstem is kandidaat voor deze functie Jan Brabers, historicus aan de Radboud Universiteit, aangenomen. Marit Jacobs trad tegelijkertijd toe als lid van het bestuur waar ze de PR onder haar hoede neemt. Het bestuur bestond verder uit Maryan Schrover (waarnemend voorzitter tot 15 april), Babette Degraeve, Nathalie Mantel, Frans Poelwijk en Katja Zee. Marc Hendrikse zorgde voor de verslaglegging van de zeven bestuursvergaderingen en voor het Vriendensecretariaat. Hedwig Saam (directeur-bestuurder) was zoveel mogelijk aanwezig. De berichten en uitnodigingen zijn dit jaar voor het eerst uitsluitend digitaal verzonden naar de leden.

13. Onder- nemings- raad

De ondernemingsraad had voor 2023 een aantal speerpunten geformuleerd waar zij de focus op wil houden. Door de in gang zijnde renovaties en verhuizingen binnen de hoofdlocatie aan het Kelfkensbos en dat van het Museum Kamgebouw, is 2023 een jaar van verhuizingen en veranderingen, zowel in de werkinhoud als in de fysieke werkplekken. Een belangrijk speerpunt is dan ook de arbeidsomstandigheden in de nieuw ingerichte locatie Museum Kam en in de in gebruik genomen tijdelijke locatie aan het Keizer Karelplein. Ook naar de toekomstige arbeidsomstandigheden — voor die van het te renoveren pand aan het Kelfkensbos — wordt gekeken. Een tweede speerpunt is de werkdruk. De ambities liggen hoog, maar ziekte en onvoorziene wisselingen maken dat medewerkers makkelijk te veel hooi op hun vork nemen. Het derde speerpunt is de hiërarchische functioneringslijn binnen het bedrijf.

Zoals altijd blijven daarbij de interne communicatie en werkplezier eveneens onze aandacht houden. Hoe houden we goed contact met elkaar nu flexibel werken de norm is geworden. De vermeerdering van werklocaties is daarbij een extra uitdaging.

Door het eindigen van de termijn van voorzitter Doran van Wamel is 2023 begonnen met een nieuwe voorzitter, Marijne Magnée-Nentjes. Tevens zijn twee nieuwe OR-leden aangetreden; Michael den Hartog en Marjolein Nagengast. Deze nieuwe ploeg ging er direct met veel plezier tegenaan. Het vertrek van Den Hartog aan het einde van 2023 zorgde voor nog een personeelwisseling. De vacante plek is gevuld door Myrte Riethorst.

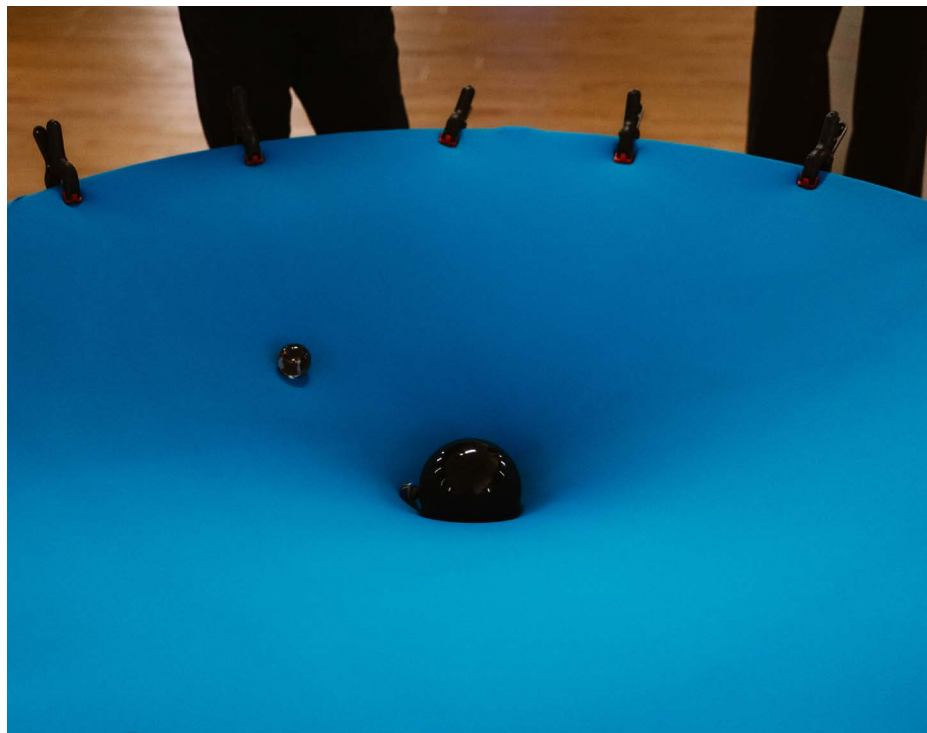
In 2023 heeft de Ondernemingsraad één Adviesaanvraag en geen Instemmingsaanvragen gehad. Er is geen informatie in het kader van informatierecht ontvangen. Daarnaast heeft de ondernemingsraad een Webinar gevolgd over Psychologische en Sociale Veiligheid op de werkvloer. Zes overlegvergaderingen met de bestuurder hebben plaatsgevonden, waarvan één met de Raad van Toezicht.

[26]

Into the Black Hole

[25]

Into the Black Hole

14. Raad van Toezicht

Stichting Museum Het Valkhof-Kam wordt bestuurd volgens het Raad van Toezicht model met een bestuur, bestaande uit een directeur-bestuurder en met een Raad van Toezicht (RvT), bestaande uit 5 leden. De RvT houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de stichting. In de uitvoering van zijn taak als toezichthouder neemt de RvT hierbij onder meer de bepalingen uit de Governance Code Cultuur, de Fair Practise Code en de Code Diversiteit en Inclusie in acht. De RvT is van oordeel dat hij de principes van deze codes heeft toegepast en de aanbevelingen heeft opgevolgd. Ook vervult de RvT een klankbordfunctie voor het bestuur en staat het bestuur met raad terzijde.

De RvT is tijdens het verslagjaar 5 keer bij elkaar geweest. De bijeenkomsten hebben op locatie plaatsgevonden waarbij soms leden op afstand (via Teams) meevergaderden. Een lid van de RvT is jaarlijks aanwezig bij een OR vergadering. Door personeelwisselingen bij de OR kon dit in 2023 niet worden gerealiseerd. In januari 2023 zijn twee nieuwe leden aangetreden: Hicham Amziran en Lille Witsen Elias.

Doordat de aftredende leden ook zitting in de auditcommissie hadden is er in 2023 geen auditcommissie werkzaam geweest. De werving van een voorzitter van de Auditcommissie bevond zich eind 2023 in een gevorderd stadium en per 10 april 2024 is de heer M.W. van Schaik als lid van de RvT en voorzitter van de auditcommissie benoemd.

De RvT heeft eveneens een remuneratiecommissie die minstens eenmaal per jaar een evaluatiegesprek met de directeur-bestuurder voert.

Strategische ontwikkelingen en de toezichthoudende rol

Vanuit de toezichthoudende taak heeft de RvT regelmatig aandacht besteed aan ontwikkelingen die in en rond het museum spelen. Het gaat hierbij onder meer over de stand van zaken rond de verbouwingsprojecten (locatie Kelfkensbos, Museum Kam en het depot aan de Nieuwe Dukenburgseweg). Daarnaast is de RvT periodiek geïnformeerd over de financiële stand van zaken en is de raad middels een directieverslag op de hoogte gehouden van de belangrijkste organisatorische- inhoudelijke- en personele ontwikkelingen binnen de organisatie. Om een betere balans te bereiken binnen de veelvoud van taken en verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder tijdens het verbouwingsproces heeft de RvT ingestemd met de tijdelijke benoeming van het hoofd bedrijfsvoering tot financieel directeur. Vanuit de toezichthoudende taak zijn de jaarrekening 2022 en de begroting 2024 goedgekeurd en heeft de benoeming van de extern accountant voor de interim- en jaarrekeningcontrole 2023 plaatsgevonden.

Evaluatie

De RvT vergaderingen worden na afloop door de leden onderling geëvalueerd en daarna worden de resultaten door de voorzitter gedeeld met de directeur bestuurder. De zelfevaluatie over 2023 vond in januari 2024 plaats.

De Raad van Toezicht dankt alle medewerkers van het museum voor hun inzet in het afgelopen jaar en ziet 2024 met vertrouwen tegemoet.

[27]

Into the Black Hole

15. Colofon

Tekst en redactie

Medewerkers Valkhof Museum, Jolanda van Dijk,
Charlotte van Lingen

Grafisch ontwerp & illustratie

Charlotte van Alfen

Lettertypen

AUTHENTIC Sans by Trisonic

Keroine Pro Doux Extreme by Charlotte Rohde

Fotografie

Gerard Bovenberg

Paul Breuker

Flip Franssen

Gijs Kroes

Marlou Photography

Elske Nissen

Edwin Smits

Valkhof Museum

"Musea zijn een
spiegel van de
grootse dingen
waartoe wij als
mensen in staat zijn".

16. Bijlagen

161 Aanwinsten 2023

Schenking/legaat:

2023.1	Romeinse schildknop met puntinscriptie, koperlegering, schenking Peter Mourik
2023.2	Ed van Teeseling, Zonder titel, figuurvoorstelling, brons, schenking erven Ed van Teeseling
2023.20.1 t/m 12	Willem Schiff, 12 couverts gemaakt voor het echtpaar Randwijck-Trip, zilver, schenking van mevrouw Jeanne van Ammers-Douwes
2023.30	Lieke Göbbels, Duimende Martha, collagetechniek, porselein, papier, gelpen, schenking erven Lieke Göbbels

Aankoop:

1999.14	Hoorn van brons, gevonden in Driel, 1200–1300
2023.21	Getijdenboek van de Vergiliusmeester, 1400–1410, aankoop uit legaat Lex Harm
2023.22	Cisterciënzer gebedenboek, 1500
2023.24	Susanna Inglada, Medusa, 2022, softsculpture
2023.25 en 26	Sjoerd Knibbeler, Reservoir, 2023, foto
2023.27	Lieke Göbbels, Voodoo-popje, 2010, was, metaal, catoen, geassembleerd
2023.28 en 29	Lieke Göbbels, Zonder titel 2020, collage van polaroid foto's en gelpen
2023.31	Gem van halfedelsteen met een voorstelling van de godin Fortuna uit de Romeinse tijd

162 Bruikleen- gevers

De ontdekking van Herwen-Hemeling

De Kast

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Into the Black Hole

Kijk!

Kijk!

Kijk!

Kijk!

Kijk!

Kijk!

Circular Contemplation Bench

RAAP

Radboud Erfgoed

Annette S. Lee

Black Quantum Futurism

Erik Odijk

Evelina Domnitch & Dmitry Gelfand

Ian Purnell

Kamil Hassim

Marshmallow Laser Feast

Nationaal Museum van Wereldculturen

Radboud Universiteit,

Bijzondere Collecties

Radboud Universiteit,

faculteit Astrofysiek

Richard Bolhuis

Rijksmuseum Boerhaave

Simone Albers

Sjoerd Knibbeler

Bart Drost

Chantal van Lieshout

Elvira Duives

Gaby Rets

Pavèl van Houten

Tommy Smits

Jesus Canuto Iglesias

163 Neven- functies mede- werkers

Hedwig Saam

- Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen
- Lid Raad van Toezicht Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
- Jurylid Abe Bonnema Architectuur Prijs (t/m 2023)

Barbara Kruijsen

- Bestuurslid Fonds SFS
- Bestuurslid Stichting Kunstpatrimonium Soeterbeeck
- Vertegenwoordiger namens VM in het Cultuurhistorisch Platform Rijk van Nijmegen (CPRN)

Charlotte van Lingen

- Expert 'Photo Folio Reviews' bij fotofestival Les Rencontres de la Photographie, Arles
- Lid van Muscon (exchange platform for design and architecture), Basel

Yvette Driever

- Bestuurslid Numaga

Agnes van Nassau

- Lid Beroepenveldcommissie opleiding Human Resource Management de Academie Organisatie en Ontwikkeling, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Lid Raad van Toezicht Airborne Museum at Hartenstein en Airborne at the Bridge

Marie Stel

- Vertegenwoordiger platform Beeldende Kunst Nijmegen (BKN)
- Bestuurslid ArtTable Nederland

Stephan Weiß – König

- Bestuurslid Gelderse Archeologische Stichting

Marenne Zandstra

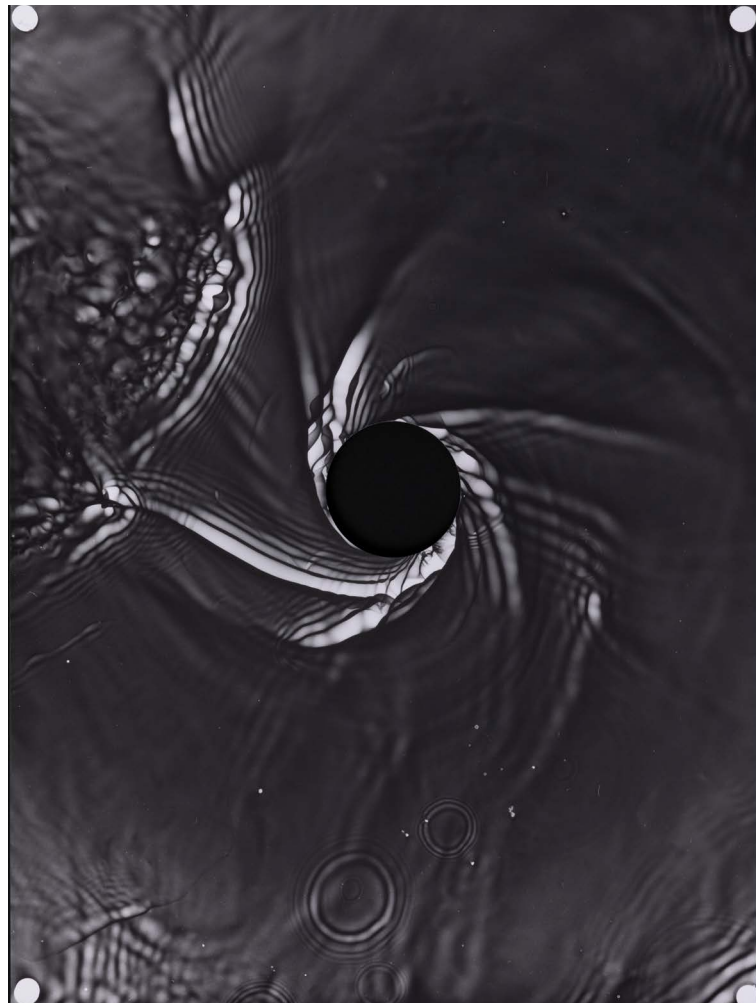
- Lid van het Kwaliteitsteam Neder-Germaanse Limes, ressorterend onder de Nederlandse Limes Samenwerking (NLS)

[28]

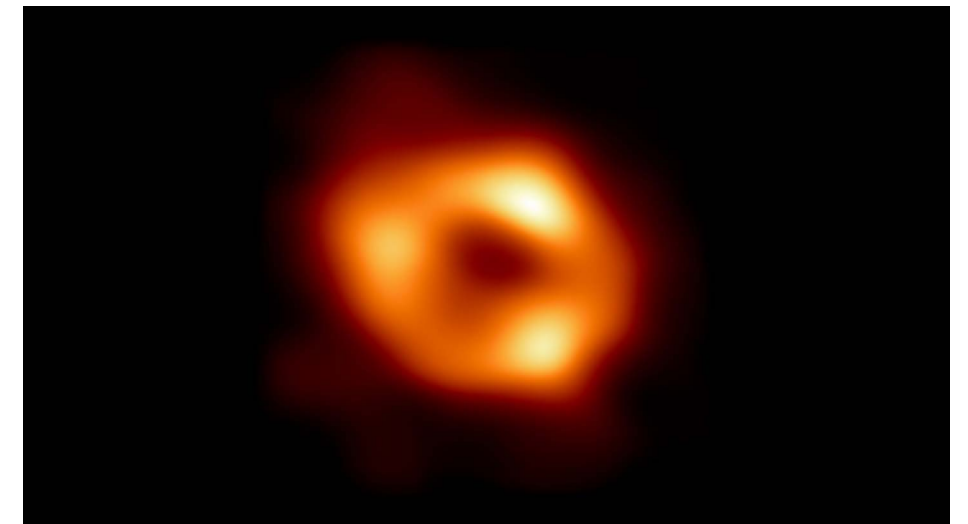
Into the Black Hole. Kamil Hassim, Event Horizon – Composition no.3, 2023

[30]

Into the Black Hole. Sjoerd Knibbeler, Reservoir, 2023

[29]

Into the Black Hole. Event Horizon Telescope, Zwart gat in sterrenstelsel Messier 87 (M87), 2019.

164 Publicaties

M a r e n n e Z a n d s t r a

- ‘Een Romeinse schildknop uit de Dreumelsche Waard’, Archeologie in Nederland 7.4, 46-49.

M a r i e S t e l

- Inleiding, Kuckucksnest / Koekoeksnest, publicatie tentoonstelling ArToll Kunstlabor, Bedburg-Hau, 29 oktober – 10 december 2023.

S t e p h a n W e i ß – K ö n i g

- Töpfereiabfall von der Waalkade in Nijmegen. Xantener Berichte 41 (Oppenheim am Rhein 2023), p. 483–497.

165 Beeldverant- woording

- [1] Twee pagina's uit het Cisterciënzer gebedenboek, Nederrijn omstreeks 1500. Courtesy of Dr. Jörn Günther Rare Books, Bazel.
- [2] Susanna Inglada, Medusa, 2022
- [3] Adriana Diderika van Houweninge, staand naakt op rode achtergrond, 1921
- [4] Gerrit Schouten, diorama van Plantage Kerkshoven, na de restauratie
- [5] Museum Kam. Foto Flip Franssen
- [6-7] Bouwoffer voor het nieuwe depot aan de Nieuwe Dukenburgseweg. Foto's Gijs Kroes
- [8] Opgraving waterput met trap. Foto W. Kuijpers / RAAP
- [9-10] Paardentuigshanger. Fragment altaarsteen. Foto RAAP
- [11] Fragment bouwinscriptie. Foto RAAP
- [12] Bart Drost, zonder titel, 2023
- [13] Into the Black Hole. Foto Flip Franssen
- [14] Circular Contemplation Bench, 2023. Foto Elske Nissen
- [15] 18de-eeuwse Gregoriaanse spiegeltelescoop. Collectie Rijksmuseum Boerhaave, Leiden
- [16] Black Quantum Futurism, Black Hole Viewfinder, 2023. Multimedia installatie
- [17] Marshmallow Laser Feast, Distortions in Spacetime, 2018-2020, Immersive Multisensory Experience
- [18] Workshop Het Romeinse Aquaduct. Foto Flip Franssen
- [19] Open Monumentendag. Foto Paul Breuker
- [20] Avond 4Daagse (geen credit)
- [21] Limes Festival. Foto Edwin Smits
- [22] Aan Tafel in de Middeleeuwen (geen credit)
- [23] Inpakken Vogelvluchtgezicht van Nijmegen van Hendrik Feltman wordt van de muur gehaald. Foto Flip Franssen
- [24] Inpakken van Romeins aardewerk. Foto Flip Franssen
- [25-27] Into the Black Hole. Foto's Marlou Photography
- [28] Kamil Hassim, Event Horizon - Composition no.3, 2023. Foto Flip Franssen
- [29] Event Horizon Telescope, Zwart gat in sterrenstelsel, Messier 87 (M87), 2019. © Event Horizon Telescope
- [30] Sjoerd Knibbeler, Reservoir, 2023. Foto Flip Franssen
- p.5 Hedwig Saam. Foto Daniel Cohen
- p.8 Museum Kam. Foto Flip Franssen
- p.13 Bouwoffer. Foto Gijs Kroes
- p.16 Limes Festival. Foto Edwin Smits
- p.23 Museumpark Orientalis schervenworkshop. Foto Flip Franssen
- p.35 Valkhof Museum exterieur. Foto Flip Franssen
- p.41 Vrijleggen altaarstenen in Herwen-Hemeling. Foto RAAP, W. Kuijpers
- p.47 Elvira Duives, Rokjurk, 2023. Foto Flip Franssen
- p.50 Inpakken Nijmegen in Vogelvlucht. Foto Flip Franssen
- p.57 Een van de vitrines in Kijk!, met werk van Gabi Rets: Zonder coulisse geen 4-daagse, 2023. Foto Flip Franssen
- p.63 Into the Black Hole: Heino Falcke voor het werk Ridisegno van Erik Odijk. Foto Marlou Photography

Tot
woensd
dag.

